

listopad 2008

číslo 1

NE základnám

měsíčník občanské iniciativy

20,- Kč

www.nezakladnam.cz

Obama a radar

**Krajské a senátní
volby**

**Smlouvy
k základně**

Kate Hudson v ČR

**Rozhovor
s Martinem Krausem**

Novým americkým prezidentem byl zvolen Barack Obama

Šiřte všemi způsoby

Úvodem

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, první číslo měsíčníku Iniciativy Ne základnám vlastně prvním není. Předcházelo mu číslo nulté. Distribuce zatím probíhá zejména živelně – na demonstracích, debatách a dalších akcích Iniciativy, u petičních stánků. Časopis je možné stáhnout i z našich webových stránek www.nezakladnam.cz. Prosíme Vás všechny, které zaujme, abyste jej šířili. Ve třetím a čtvrtém říjnovém týdnu proběhly krajské a senátní volby. Ti, kteří v nich utrpěli drtivou porážku, si stěžovali, že tématem kampaně byla i témata celostátní politiky. My můžeme dodat – nejen celostátní, i mezinárodní. Volby se totiž staly také referendem o radaru. Iniciativa Ne základnám pak považovala za svou povinnost v rámci kampaně „Nevolte kandidáty pro radar“ upozorňovat na ty z nich, kteří vyslovili vzniku základny u nás podporu.

V úterý 21. října byla zahájena schůze Poslanecké sněmovny. Na pořadu jednání byly také smlouvy o radaru. Ve stejný den se na náměstí Jana Palacha sešla, při demonstraci, tisícovka lidí, která se vydala až k budově Sněmovny se společným heslem – „Tady radar nebude“. První čtení smluv bylo zahájeno ve středu, kdy se u Sněmovny od rána do večera vystřídaly desítky lidí s pikety vyjadřujícími názor dvou třetin občanů, které ani dva roky vládního „vysvětlování“ pozitiv radarové základny nepřesvědčily. Ne vždy se stokrát opakovaná lež stává pravdou. Sněmovna nakonec první čtení smluv přerušila. Senát se pro své poslední zasedání ve starém složení, i když po velmi zjitřené debatě, dohodl, že projednávání bude až na nových, již zvolených senátorech.

1. a 2. listopadu proběhla na Filozofické fakultě konference Protiraketová obrana USA v Evropě, na níž se debatovala témata od mezinárodního práva, přes zahraniční a bezpečnostní politiku EU až po ekologické a zdravotní dopady plánované radarové základny. Více najdete v tomto čísle a zejména na www.nezakladnam.cz.

Poslední významnou událostí prvních listopadových dnů bylo zvolení 44. prezidenta USA Baracka Obamy. Ukázalo se, že samotní Američané si přejí změnu. A my bychom jim měli vyjít vstříc. Třeba tím, že odmítneme smlouvy o radarové základně, které jsou jen reliktem odcházející Bushovy administrativy, a začneme psát novou kapitolu vztahů mezi Evropou a Spojenými státy.

My můžeme slíbit, že začneme psát další číslo našeho měsíčníku a doufáme, že si k Vám opět najde cestu.

Jana Glivická
tisková mluvčí iniciativy Ne základnám

A KONGRES VĀM UĎĚLIL ŘĀD
RADARU ZLATĚHO...!

© 2007 Michael Marčák, www.blisty.cz

• Kresba: Michael Marčák

10x NE radaru

1. Umístěním radarové základny USA bychom se stali nástrojem jednostranné americké zahraniční politiky určené snahou o světovou hegemonii. Spojeným státům by příslušelo výhradní velení a řízení operací protiraketové obrany.

2. Plánovaný americký radar by byl součástí neustále zdokonalovaného globálního systému raketové obrany USA budované na souši, na moři, ve vzduchu i ve vesmíru. Tato síť radarů, družic, (anti)raket narušuje strategickou mocenskou rovnováhu, zvyšuje mezinárodní napětí a provokuje nové závody ve zbrojení, které hrozí přenést i do vesmíru.

3. Uvažovaný americký radar by byl součástí systému, jenž umožní Spojeným státům zaútočit na jiné země bez obav z následné odvety.

4. Radar je bezpečnostním rizikem, v případě konfliktu mezi státy vlastnicími balistické rakety přednostním cílem.

5. Jednání o radaru odporují demokratickým principům. Zapojení ČR do systému americké raketové obrany prosazuje hrstka politiků proti vůli většiny občanů, kterým bylo a je bráněno se k tak závažné věci vyjádřit ve volbách či v referendu.

6. Neznáme účinky tak výkonného radaru na své okolí, ať již jde o život lidí či přírodu.

7. K vybudování radaru nás nenutí žádné spojenecké závazky. Šlo by o zcela novou dvoustrannou smlouvu mezi USA a Českou republikou. Radar nebude integrován do struktur Severoatlantické aliance.

8. Česká republika by fakticky přišla o plnou suverenitu nad částí svého území.

9. Naše místo je v Evropě. Sousední státy jako Slovensko či Rakousko s radarem nesouhlasí. Přehnané zdůrazňování „transatlantické vazby“ brzdí rozvoj samostatné Společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie, která je ze strany USA a České republiky vědomě obcházena.

10. Smlouva s USA je pro ČR nevýhodná. Dohoda o radaru byla sepsána na dobu neurčitou, v podstatě ji nelze vypovědět bez hrozby roztržky s USA. Ve smlouvě se ČR vzdává možnosti dožadovat se naplnění bodů této smlouvy u mezinárodních institucí. Americká strana dostala právo radar modernizovat a měnit tak jeho výkonné parametry.

Aktuality

Obering vyznamenán za obranu České republiky, 31. 10. 2008

Generál armády USA Henry Obering byl vyznamenán od ministryně obrany Vlasty Parkanové Křížem obrany státu ministra obrany České republiky. Vyznamenání prý dostal „mimo jiné“ proto, že za tři týdny končí aktivní službu v americké armádě. „Přesvědčila jsem se o tom, že to je vynikající odborník,“ řekla Parkanová. V čele MDA Oberinga nahradí Patrick O'Reilly.

NOFORM – „nezveřejnitelné cizím státům“ a ztráta jaderné bomby

V roce 1968 se nad Grónskem zřítíl americký letoun B-52 nesoucí čtyři jaderné bomby. Z nich se jedna nenašla. Z dosud utajovaných dokumentů to zjistila BBC. Při pátrání byly posbírány dvě miliardy litrů ledu, který často obsahoval radioaktivní látky, uvedl server BBC. Spojené státy přitom vždy tvrdily, že se našly všechny bomby. Skutečný důvod pátracích manévrů se dánská vláda, pod jejíž správou Grónsko spadá, nedozvěděla. V dokumentu armády USA z června 1968 se píše: „Skutečnost, že součástí této akce je hledání rakety nebo její části, je považována za důvěrnou v režimu NOFORM.“ Anglická zkratka v překladu znamená: „nezveřejnitelné cizím státům“.

USA zneužili základnu v Itálii, u nás to nehrozí?

Jako odvetu za atentát na západoberlínské diskotéce, kde 5. dubna 1986 zahynuli dva američtí vojáci a Turkyně, Spojené státy vyslaly na Libijská města Tripolis a Bengházi 45 letadel, která shodila 232 bomb a odpálila 48 střel. Celkem zemřelo při náletu 37 lidí, stovky dalších byly zraněny. Giulio Andreotti, jenž stál sedmkrát v čele italské vlády a byl tehdejší šéfem diplomacie, řekl: „Americký nálet byl obrovskou chybou, byla to nevhodná iniciativa, omyl mezinárodního významu.“ Řím nedal souhlas s využitím svého vzdušného prostoru k útoku na Tripolis, ale Spojené státy použili jako základnu Lampedusu. Washington použil základnu na Lampeduse proti vůli italské vlády.

Armáda ČR proti radaru

Vojenskou přehlídku konanou v Praze na Evropské třídě 28. 10. 2008 zakončila skupina vojáků, která proti hlavní tribuně s vládními představiteli rozvinula několik metrů dlouhý transparent s nápisem: „Armáda ČR proti radaru“. K této akci se hlásí organizace Greenpeace.

Důvody, proč se Greenpeace rozhodlo přispět tímto způsobem k vojenské přehlídce u příležitosti oslav 90. výročí založení Českoslo-

• Vojenská přehlídka v Praze

venska, vysvětluje Jan Freidinger, vedoucí radarového projektu Greenpeace: „Během naší kampaně proti zřízení americké radarové základny a zvláště pak při pobytu na kótě 718 v Brdech jsme se setkali s mnoha příslušníky Armády ČR, kteří si upřímně nepřejí cizí základnu na českém území, stejně jako 70% občanů ČR, mezi než ostatně příslušníci armády rovněž patří. Svůj postoj však vzhledem ke službě, kterou vykonávají, nemohou veřejně projevit. Udělali jsme to tedy za ně.“

Itálie vzkazuje USA: změňte postoj k protiraketovému štítu v Evropě, 12. 11. 2008

Spojené státy musejí změnit postoj v otázce svého plánovaného protiraketového deštníku ve východní Evropě, nemohou si dovolit novou studenou válku s Ruskem. 12. 11. 2008 to v rozhovoru pro vydání italského deníku la Repubblica prohlásil italský ministr zahraničí Franco Frattini. „Radím Spojeným státům, aby změnil přístup: Rusko špatně interpretovalo americký protiraketový deštník, považuje ho za signál nepřátelství. Je nezbytné směřovat k takovému scénáři, kdy Evropa, Rusko a Amerika společně vybudují nový řád světové bezpečnosti,“ dodal šéf italské diplomacie.

USA dohadují kontroly s Rusy, 5. 11. 2008

Náměstek americké ministryně zahraničí John Rood oznámil, že Rusko obdrželo od USA nový návrh týkající se přítomnosti ruských inspektorů na základnách protiraketové obrany v ČR a Polsku. Stalo se tak bez vědomí českých politiků.

U hranic s EU plánuje Rusko své rakety, 3. 11. 2008

Ruský prezident Dmitrij Medvěděv ve svém proslovu k ruskému parlamentu – Dumě – prohlásil, že v případě vzniku základen protiraketové obrany USA ve střední Evropě rozmístí v Kaliningradské oblasti – u ruské pobaltské enklávy mezi Polskem a Litvou – své střely krátkého doletu Iskander. Iskandery (nyní mají dolet do 400 km) by mohly být rozmístěny nejspíš na základně u města Černjachovsk. Odtud by snadno pokryly oblast kolem polského městečka Redzikow, v jehož blízkosti má být rozmístěno deset amerických raket. Kreml požadoval po Američanech, v rámci opatření důvěry, stálou přítomnost svých pozorovatelů v objektech protiraketové obrany v Česku a Polsku.

Rusko se vzdá raket, učiní-li to USA, 13. 11. 2008

Rusko nerozmístí rakety u Kaliningradu, pokud USA neumístí své rakety v Polsku a radar v ČR. V rozhovoru pro francouzský deník Le Figaro to řekl ruský prezident Dmitrij Medvěděv. Zopakoval, že Rusko je ochotné se podílet na vybudování společného bezpečnostního systému se Spojenými státy a Evropskou unií. V rozhovoru také ocenil obnovená jednání o strategickém partnerství s EU. Evropa je největším spotřebitelem ruské energie, my jsme významnými kupci evropských výrobků,“ dodal Medvěděv.

Přijede Barack Obama do ČR? 8. 11. 2008

Barack Obama, nově zvolený prezident USA, by mohl navštívit ČR před summitem Severoatlantické aliance. „Chceme pozvat Obamu na jaře, někdy v době kolem summitu NATO“, řekla česká velvyslankyně při EU Milena Vicanová při setkání s novináři v Bruselu. Poté upřesnila, že se jedná o 2. dubnu. Premiér Mirek Topolánek nedávno ČTK sdělil, že neformální summit s Obamou podpořil francouzský prezident Nicolas Sarkozy, jehož země nyní Unii předsedá.

Barack Obama, di Lampedusův princip a Jurský park

Rudolf Převrátil

Vedení ODS se chová podobně jako v posledních letech američtí Republikáni. Blíží se přitom termín parlamentních voleb, budou se konat nejpozději za půldruhého roku. Dovolí členská základna ODS, její nižší orgány a aktivisté světu vedení, aby dál poškozovalo postavení vlastní strany, její vyhlídky a jejich vlastní zájmy?

Také v naší iniciativě se po vítězství Baracka Obamy v amerických prezidentských volbách rozproudila debata o tom, jaké budou jeho důsledky pro Českou republiku a zejména pro radar. Došlo ke sporu. Jedni byli zdrženliví: prohra McCaina, Republikánské strany a neokonzervativců je sice plus, ale od nového prezidenta a Demokratické strany nelze očekávat, že zásadně změní zahraniční politiku USA. Druzí – k nimž patřil i pisatel těchto řádků – považovali za vhodnější vyjádřit naději, že se tato politika např. ve vztahu k Evropě a tím i radaru změní k lepšímu. Tento druhý názor nakonec převážil a byl vyjádřen ve stanovisku, který iniciativa zveřejnila na svých webových stránkách a projevila při dalších příležitostech.

Náš krátký spor je už zasut v archivu e-mailové konference, na které koordinujeme svou činnost. Případnému budoucímu historikovi občanských iniciativ snad poslouží jako doklad, že NEZA, jak si zkráceně říkáme, rozhodovala v těchto věcech demokraticky. Ale problém zůstává. Vyjádřili jsme naději, že se politika Spojených států ve věcech, které se nás bytostně týkají, změní k lepšímu. Ale jaká je šance, že se tak opravdu stane?

Změna americké politiky?

Naděje sice umírá poslední, ale musíme být připraveni také na to, že umře. Že přijde ke slovu takzvaný di Lampedusův princip. Italský spisovatel Giuseppe Tomasi di Lampedusa (1896-1957) je autorem románu Gepard (italsky 1958, česky 1983; proslavilo ho zejména filmové zpracování Luchina Viscontiho). Sicílie po roce 1860 – Garibaldiovým vyloděním zde, právě začíná „risorgimento“. Tancredi, synovec hlavního

hrdiny románu – šlechtice dona Fabrizio Corbera – nabádá strýce, aby uzavřel společenství se Savojskou dynastií slovy: „Je třeba změnit všechno, aby všechno zůstalo tak, jak je.“

Také ve Spojených státech se možná „všechno změní“ – zejména styl politiky, v jejímž čele bude stát mladý, charismatický a schopný prezident, mimořádný řečník, inteligentní, otevřený lidem a novým myšlenkám. Může se hodně změnit vnitřní politika USA, být sociálnější, citlivější k obyčejným lidem. Může dojít i ke změně stylu zahraniční politiky. Ale nemusí se změnit její základní směřování. Něco podobného se už ostatně v amerických dějinách stalo začátkem 60. let, za krátkého a tragicky uzavřeného období prezidenta Johna F. Kennedyho.

Achillova pata demokratů

Na toto riziko upozorňují mnozí američtí komentátoři, pozorovatelé a aktivisté blízcí pokrokovému křídlu Demokratické strany, kteří jednoznačně podporovali Obamu v předvolební kampani. Jako jeden z mnoha příkladů shrnuji názory Marka Weisbrota, ředitele Center for Economic and Policy Research ve Washingtonu, viz <http://www.cepr.net/index.php/op-eds-&-columns/op-eds-&-columns/after-four-decades,-finally:-the-beginning-of-the-end/>.

Zahraniční politika zůstane podle Weisbrota po nějakou dobu Achillovou patou Demokratů. Zapříčinili si to do značné míry sami. Přední vůdci Demokratů vycházejí v zahraniční politice ze stejných předpokladů jako Republikáni – že nejdůležitější hrozbou pro USA je terorismus, že extremismus a anti-americké pocity ve světě nemají nic společné-

• Přinese Obama novou energii?

ho se zahraniční politikou USA. Že Amerika opravdu brání sama sebe, když vtrhává do jiných zemí nebo destabilizuje cizí vlády. Tuto šarádu už sice prohlédly miliony aktivistů Demokratické strany i voličů, ale naneštěstí stále existuje množství lidí, kteří tomuto humbuku obou stran věří. Přesto je podle Weisbrota spousta důvodů k oslavám, pokrok je možný zejména v sociální a vnitropolitické oblasti. A dodává: „Dokud ale Demokraté nepřijdou s programem zahraniční politiky, který by se víc opíral o realitu, budou stále zranitelní vnějšími událostmi a bombastickým přeháněním vnějších hrozeb, i když budou směšné, naši vlastní výroby nebo docela imaginární. K jak velkým změnám skutečně dojde, to závisí především na tlaku zdola“.

Důvěryhodnost naší reprezentace

Tlak zdola vynesl nahoru Obamu ve Spojených státech, tlak zdola brání české vládě už přes dva roky definitivně prosadit superra-

• V říjnu se konaly krajské a senátní volby

dar USA u nás. Tlak zdola – obyčejní lidé, kteří šli tentokrát hlasovat – u nás nedávno způsobil těžkou porážku koalice v regionálních a senátních volbách.

Způsob, jakým na tuto porážku reaguje zejména jádro koalice, nynější vedení ODS, vyvolává údiv. Jánský vršek se mění na něco

podobného Jurskému parku. Nynější vůdci ODS připomínají ještěry, kteří na nic nezapomněli a nic se nenaučili. Nedokáží ani jednat podle di Lampedusova principu, zřejmě nechtějí anebo neumějí vyvolat byt jen zdání změny. V zahraniční politice působí zcela chaotickým dojmem. Jak může premiér

Topolánek běžet na poslední chvíli za Georgem W. Bushem, který si už balí zavazadla, a za několik měsíců chtít vítat v Praze s otevřenou náručí Baracka Obama? Kdo mu bude věřit?

Tlak na ODS

Vedení ODS se chová podobně jako v posledních letech američtí Republikáni. Blíží se přitom termín parlamentních voleb, budou se konat nejpozději za půldruhého roku. Dovolí členská základna ODS, její nižší orgány a aktivisté svému vedení, aby dál poškozovalo postavení vlastní strany, její vyhlídky a jejich vlastní zájmy? (Zájmy, budiž myšleno legitimní i z obecného hlediska). Odpůrci radaru jsou mezi příznivci ODS v menšině, ale není jich málo. Zdá se být logické, že kritika vedení bude uvnitř strany dál sílit. Dojde v ODS k nějaké změně k lepšímu? Také zde může rozhodnout především tlak zdola.

A obecně: jedině tlak zdola, tlak obyčejných lidí na sféru „velké politiky“, může způsobit, že se věci budou posouvat – byť jen trochu – pozitivním směrem nebo, že se přinejmenším nebudou dál zhoršovat. Je to úmorná, nikdy nekončící práce. Ale je nutná.

Jsme ruští agenti?

Prof. PhDr. Jan Keller, CSc

Sociolog – Univerzita Ostrava

Celá kauza amerického radaru, který má být vybudován prakticky na dohled od Prahy, je zajímavá mimo jiné tím, nakolik odhaluje prohanost dnešní české mocenské elity. Opakovaně zaznívá nejen od premiéra Topolánka a dalších vládních činitelů, ale třeba i od „zelené“ Kateřiny Jacques podezření, že odpůrci radaru jsou inspirováni a financováni ruskými tajnými službami.

Když někdo lže příliš dlouho, začne se do svých lží zaplétat. Přesně to se děje dnešní vládě. Úplně totiž zapoměla na to, že zhruba dva roky krmila veřejnost a celý svět úplně jinou verzí. Tvrdila a zapřísahala se, že radar je zde kvůli nejmenovaným arabským teroristům (verze Parkanové), kvů-

li Severní Koreji a Iránu (verze zbytku vládního kabinetu a jistého experta přes cigarety).

Teprve v posledních několika měsících přichází vláda s verzí novou. Topolánek prohlašuje, že radar je zde vlastně kvůli Rusku. Všichni, kdo proti radaru už více než dva roky vystupují, začali se ve věci angažovat ještě v době, kdy jsme žili v domněnku, že radar je proti zmíněným dvěma státům „osy zla“. Argumentovali jsme tím, že Korea přece nebude střílet západním směrem, když na východ je to kratší. Argumentovali jsme tím, že Irán si nenechá srovnat se zemí celé své území kvůli vystřelení jedné či dvou raket směrem na Prahu. Vláda nás tehdy kárala, že nebezpečí ze strany těchto dvou států nezodpovědně podceňujeme.

Máme si to tedy vykládat tak, že Rusové nás naverbovali a financovali už v době, kdy si všichni mysleli, že to přijde ze Severní Koreje? Anebo to bylo tak, že nás nejprve platili

Korejci a někdy od letošního léta nás s úlevou předali na výplatní pásky Rusů? Komický premiér České republiky i paní Kateřina, která si ráda do svých odpůrců kopne, protože do ní se také kopal, když ještě byla mírovou aktivistkou, by měli vysvětlit, kdo nás tedy vlastně platí. Pokud to vysvětlit nedokáží, měli by učinit sebereflexi a přechíst si něco o elementárních zásadách slušného chování. Na knižním trhu je takových příruček celá řada, mohou si je ve vládě a v parlamentu nadělovat k Vánocům. Naši konzervativní politici by v nich našli spoustu nových a zajímavých informací. Třeba tu, že skutečný gentleman a opravdová dáma by neměli podvádět a lhát. Dokonce ani tehdy ne, když se jim to hodí.

Perličky co vypustily (nejen) naše jedničky

Vynašli pro Vás Martina Landergott, Nikola Karafiát, Daniel Mach

Alexandr Vondra, místopředseda vlády ČR pro evropské záležitosti (ODS)

25. května 2008, Borovno, Otázky Václava Moravce (ČT1 a ČT24)
„Ale to je něco jiného, pane Moravče. Já tvrdím, že Amerika ten deštník jako prostě nestáhne. Ona ho bude mít dál, bude dál Evropě nabízet. Co se může samozřejmě změnit, je, že řekne, že tak připlatě si, zaplatte to. Čili samozřejmě je samozřejmě výhodné pro Evropu a zejména pro nás, kteří máme jedno z těch zařízení mít na svém území, abychom za to nemuseli platit.“

Miloslav Ransdorf, Poslanec Evropského parlamentu (KSČM)

25. května 2008, Borovno, Otázky Václava Moravce (ČT1 a ČT24)
„... já jsem nikdy s příchodem spojeneckých vojsk jsem se nesmířil. Já jsem nikdy pro ně nebyl.. Ale řeknu vám jednu věc. Jestli někdo sem chce teď přivést ruské vojáky, tak je to vládní koalice. Protože to je jedna z věcí, se kterou seznámil americký ministr obrany naši senátní reprezentaci, když tu byl a pan ministr, pan předseda Senátu Sobotka úplně vyvalil oči, že taková varianta vůbec přichází v úvahu.“
Václav MORAVEC, moderátor: „Teď máte na mysli ruské inspekce?“
„No, nejenom inspekce. Tady v podstatě by měla být stálá reprezentace vojenská a já nevím, jestli si Rusko vymůže nějaké extrabuřty v souvislosti tedy s tou základnou, ale takováto možnost, jestliže někdo mluví o ruských vojácích, není spojená ani s komunistickou stranou, ani se sociální demokracií, ale se současnou vládní koalicí.“

Vlasta Parkanová, ministryně obrany ČR (KDU-ČSL)

20. července 2008, Ze základny ve Fort Greely na Aljašce, asi 160 km jihovýchodně od města Fairbanks, kde je v současné době v podzemních silech rozmístěno 17 třístupňových antiraket (interceptorů) amerického systému protiraketové obrany GMD.
"Američané jsou velmi otevření, co mohou, to ukážou. Je tu krásná příroda a zároveň je tu protiraketová základna, je jasné, že je nutné hledat kompromisy." ... "Kdo naše argumenty nechce slyšet, měl by si uvědomit, že nebýt tohoto obranného systému, ta krásná příroda by tu nemusela být vůbec." ...

Martin Bursík, ministr životního prostředí ČR (SZ)

12. června 2008, V dopise pro RNDr. Vladimíra Konička, předsedu kontrolního výboru Poslanecké sněmovny ČR. (Necelý měsíc před podpisem smlouvy 8. července 2008)
„Ministerstvo životního prostředí bude s americkou stranou spolupracovat na vypracování studie stavu životního prostředí v souladu s ustanovením Dohody o zřízení radarové stanice protiraketové obrany USA v ČR (dále jen dohoda) až po její ratifikaci.. Proces schvalování dohody je na samém začátku, nejsou dostupné informace o tom, že by bylo zpracováno oznámení nebo dokumentace vlivů na životní prostředí ve smyslu zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, a nejsou proto k dispozici ani žádné další studie k předmětnému záměru.“

Miloslav Topolánek, předseda vlády ČR (ODS)

27. února 2008, při návštěvě USA
„Radar bude pro ČR oázou bezpečí a Radar je pro ČR věc zajímavá a vysoce prestižní.“

• Kresba: Michael Marčák

Vyjádření George Bushe na téže návštěvě Mirka Topolánka

27. února 2008
„Pro Američany Rusko není hrozbou. Pro nás jsou hrozbou režimy, které jsou extremistické, a které nás ohrožují... "Pro Rusko může být protiraketová ochrana přece také výhodná, vzhledem k tomu, že pokrývá i část jeho území." ...

Miloslav Topolánek, předseda vlády ČR (ODS)

3. února 2007, pro deník Právo, publikováno: 5. února 2007
Poslední otázka k tématu "radarová stanice": proč odmítáte, aby o tom rozhodlo referendum? Myslíte, že občané nejsou schopni pochopit argumenty a protargumenty, které jim předloží politici a vojenští odborníci? Kdy už by měli mít lidé právo o něčem rozhodnout, když ne tehdy, když jde doslova o jejich životy?
„Já odmítám to slovo „odmítáte“, protože takhle ostře to nestavíme.. Řeknu to ještě jinak: myslím, že klíčová otázka v souvislosti s tou radarovou stanicí nezní, zda k tomu máme či nemáme uspořádat referendum, ale zda ta stanice zvýší naši bezpečnost. Na to si musíme odpovědět.“

Příspějte prosím iniciativě. Příspěvky budou použity pouze na hrazení důležitých nákladů, které se týkají aktivit proti umístění americké základny na našem území. Převážnou část nákladů tvoří například: tisk a kopírování letáčků, plakátů, informačních materiálů, technické zajištění demonstrací a konferencí, výroba transparentů a rekvizit, správa domény a webhosting, posílání dopisů, právní služby a mnoho dalších drobných věcí. Své příspěvky iniciativě můžete posílat na bankovní účet 2720320001/5500 vedený u Raiffeisenbank (viz transparentní účet na www.nezakladnam.cz).

Volby a radar – chvíle pro změnu?

Jan Poláček

Ale čím to, že vládním představitelům nevádí, že takováto vojenská základna USA z nás učiní vazalský stát? Ztratíme výhradní, svrchovanou kontrolu nad částí vlastního území.

Proto je ke schválení takového stavu třeba kvalifikované, tedy ústavní třípětinové většiny ve Sněmovně i v Senátu.

Česká strana sociálně demokratická v krajských a senátních volbách doslova smetla ODS i ostatní koaliční strany. Lidovce před zkázkou zachránila jen Morava. Zelení propadli zcela. Vztek voličů je jasný. Nechtějí tuto vládu. Nechtějí ani americkou radarovou základnu v České republice.

Prezident republiky a čestný předseda ODS Václav Klaus po volebním debaklu své strany řekl, že lidé vyslali jasný signál, že chtějí změnu politiky, že nechtějí aroganci a přehlížení. Zmínil se též o nutnosti sebereflexe.

Topolánkova sebereflexe

A jak si představuje povolební sebereflexi premiér Mirek Topolánek? Obratem zrušil svou cestu do USA na jednání s prezidentem Georgem Bushem jr. a následně zasadil voličům úder pod pás. Na středu 29. 10. 2008 navrhl obě smlouvy o radaru k projednání na zasedání Poslanecké sněmovny.

Aktivisté OI Ne základnám a další odpůrci radaru proto již od rána procházeli kolem Sněmovny s protestní akcí: Parlament nás neobejde, my obejmeme Parlament. Poslan-

cům jsme po celý den připomínali nesouhlas dvouřetětinové většiny občanů s vybudováním americké základny.

Premiér opět straší občany

Opozice se zatím pokoušela vyřadit tento bod z programu schůze Sněmovny, ale neuspěla, byť o jeden hlas. V následujícím hlasování se pánům Topolánkovi, Schwarzenbergovi a Vondrovi podařilo obě smlouvy protlačit k dalšímu projednávání. Opět většinou jednoho hlasu, opět s pomocí přeběhlíků. Premiér nezapomněl ještě pokračovat ve strašení občanů. Má prý od spojenců tajné informace o hrozbě raketového útoku. Asi z těch samých zdrojů, které potvrdily existenci zbraní hromadného ničení v Iráku. Jak víme, USA proto Irák napadly a dodnes okupují. Zbraně se nikdy nenašly. Zato tam je ropa a plyn.

Podraz v senátu neprošel

Podraz se zatím v tichosti chystal i jinde. Senátoři ODS chtěli na poslední chvíli využít svou končící absolutní většinu a na závě-

rečné čtvrtěční schůzi Senátu a odsouhlasit obě smlouvy k základně. Ve zjitřené atmosféře, po vlně protestů (včetně iniciativy Ne základnám), byl předseda Senátu Přemysl Sobotka (ODS), donucen ustoupit a konstatovat, že projednání smluv bude na nově zvolených senátorech. Paradoxně přitom mluvil o slušnosti. Vlastně správně, přece jen slušnost zvítězila.

Nejde oběžnou smlouvou

Ale čím to, že vládním představitelům nevádí, že takováto vojenská základna USA z nás učiní vazalský stát? Ztratíme výhradní, svrchovanou kontrolu nad částí vlastního území. Proto je ke schválení takového stavu třeba kvalifikované, tedy ústavní třípětinové většiny ve Sněmovně i v Senátu. Vládnoucí koalice se však nadále tváří, jako by šlo o běžné mezistátní smlouvy, pro jejichž odsouhlasení stačí jakákoli nadpoloviční většina. Vláda nerespektuje vůli dvou třetin vlastních občanů, jinak by americký radar sama odmítla, nebo umožnila vypsání celostátního referenda.

Podle Lubomíra Zaořálka sociální demokraté zamýšlejí Ústavním soudem nechat prozkoumat soulad obou smluv s Ústavou. Zatím navrhnou jejich odročení na ústavněprávní výboru a zpracování právních analýz. Předseda KSČM Vojtěch Filip se prý obrátí na Ústavní soud s dotazem o počtu hlasů potřebných pro ratifikaci smluv.

Radar k naší bezpečnosti nepřispěje

Nejde o málo. Už proto, že radar EBR (European-based Radar) jako prvek strategické protiraketové obrany USA k naší bezpečnosti nepřispěje. Je konstruován a primárně určen k ochraně území USA a představených radarových základen. Tyto radary jsou nedílnou součástí budovaného systému Hvězdných válek, sloužícího k ovládnutí světa. Pro naši Českou republiku bude do budoucna tento radar představovat veliké bezpečnostní riziko. V případném globálním válečném konfliktu se stane jedním z prvních cílů protiúderu, aniž bychom museli být zúčastněnou stranou. Radary představují oči systému, a ty je nutné oslepit.

• Premiér Topolánek v očekávání volebních výsledků

Právo

Stanovisko Iniciativy k tzv. Hlavní smlouvě o radaru

Jan Májíček, Jana Glivická

Iniciativa Ne základnám reaguje tímto na „Dohodu mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými o zřízení radarové stanice protiraketové obrany Spojených států v České republice,“ neboli tzv. Hlavní smlouvu, kterou 8. července 2008 v Praze podepsali Karlem Schwarzenberg a Condoleezza Rice.

• C. Riceová a M. Topololánek v den podpisu smlouvy o radaru

Iniciativa Ne základnám upozorňuje, že si Spojené státy ve smlouvě zajišťují „výhradní velení a řízení operací protiraketové obrany.“ (Článek X, 1.) Na našem území by tak byla součástí strategického zbraňového systému, o němž by rozhodoval někdo jiný.

Nic na tom nemění ani ujištění z preambule o shodě „na budoucím úsilí o dosažení maximální možné operační součinnosti systému protiraketové obrany Spojených států se systémem protiraketové obrany NATO“. Naopak je zřejmé, že se zde předpokládá existence dvou paralelních systémů – jednoho amerického a druhého (budoucího) aliančního.

Základna určitě nebude součástí NATO

Konstatujeme, že „operační součinnost“

není totéž co integrace amerického radaru do struktur NATO, což by si mělo uvědomit zejména vedení Strany zelených. Smlouva hovoří jen o „těsné koordinaci mezi NATO a Spojenými státy při vývoji jejich schopností protiraketové obrany“ (Článek III, 1.), nikoli o sjednoceném úsilí na tomto poli.

Neuvěřitelně zní proto deklamace z preambule, že „NATO je primárním prostředkem k zajištění kolektivní obrany severoatlantické oblasti“ – proč tedy ČR podepisuje zvláštní dvoustrannou smlouvu s USA mimo oficiální rámec Aliance? Proč se ve smlouvě tvrdí, že „bezpečnost severoatlantické oblasti je nedělitelná,“ když přece víme, že zamýšlený americký štít stejně nepokryje všechny členské státy NATO a tak princip sdílené bezpečnosti ve skutečnosti narušuje?

Závody ve zbrojení

Smlouva dále hovoří jednoznačně o „pokračujícím rozvoji celosvětového systému protiraketové obrany“ (Článek X, 8.). Lze tedy očekávat postupné rozšiřování a zdokonalování kontroverzních amerických vojenských instalací, nejspíš včetně militarizace kosmu. Netřeba zdůrazňovat, že každý další krok tímto směrem nás přiblíží novým závodům ve zbrojení a hrozbě vážné konfrontace.

Kolika dalších raket a radarů se svět ještě dočká, než se jediná supervelmoc bude cítit bezpečně!?! Bez odpovědi na tuto otázku nelze kompetentně rozhodnout o radaru v Česku.

Radarem to neskončí

Jen současná „omezená“ raketová obrana, respektive její evropská část předpokládá radar v Česku, deset antiraket v Polsku, družice ve vesmíru, radar na Kavkaze a další radarové a raketové systémy ve Středomoří. Ve skutečnosti ale plánují Spojené státy rozmístit 250 až 300 (anti)raket, jak nedávno připomněl vojenský expert generálmajor Antonín Rašek (v článku „Medvědí služba radaru“, 17. 3. 2008).

Není proto divu, že smlouva o radaru již nyní hovoří o „další účasti České republiky v programu protiraketové obrany Spojených států“ a – s nejasným významem – o „rozšíření systému protiraketové obrany Spojených států s cílem dát schopnosti protiraketové obrany k dispozici České republice.“ (Článek X., 9.)

Nebezpečí pro ČR

Česká republika by se souhlasem s radarem vystavila nebezpečí, o čemž smlouva nenechává na pochybách. Slibuje proto „odvrácení hrozeb pro Českou republiku souvisejících s přítomností radarové stanice“ (Článek II, 4.). Dohoda explicitně počítá s možným „ohrožením radarové stanice“ (Článek XIV, 7.), jejíž přijetí tedy představuje pro ČR bezpečnostní riziko.

Iniciativa Ne základnám trvá na svém požadavku, aby rozhodli občané v referendu nebo v nových volbách, zda chtějí toto riziko podstoupit. V opačném případě nebude mít

zapojení České republiky do amerického systému raketové obrany demokratickou legitimitu.

Omezení suverenity

Smlouva obsahuje i několik ne zcela kompatibilních tvrzení a to i v tak zásadní otázce jako je státní svrchovanost. ČR prý poskytne Spojeným státům své území „aniž by byla dotčena její plná suverenity a kontrola nad jejím územím“ (Článek IV, 1.). Dočíst se však lze i něco trochu jiného: „Spojeným státům přísluší výlučné užívání a kontrola prostoru radarové stanice ... a neomezený přístup do tohoto prostoru.“ (Článek VI, 1.). A v podobném duchu: „Spojené státy mohou na radarové stanici podle vlastního uvážení udržovat, vybavovat a provozovat objekty a infrastrukturu protiraketové obrany, včetně provozních a podpůrných zařízení a infrastruktury.“ (Článek VII, 1.)

Z výše uvedeného je evidentní, že v případě přijetí amerického radaru bude fakticky omezena česká státní suverenity, respektive kontrola nad vlastním územím.

Ochranu radaru zaplatíme

Vsouvání s radarem vzniknou státu podle všeho i určité náklady, přinejmenším v důsledku ustanovení Článku XIV, 1. smlouvy, který říká, že ČR „odpovídá za zajištění ... vnější bezpečnosti a ochrany radarové stanice.“ Smlouva se nepřímě dotýká i bezletové zóny v okolí radaru (Článek XII, 8.), o je-

• Smlouvu podepsali C. Riceová a K. Schwarzenberg

jímž žádoucím rozsahu však panují neshody mezi vládou a nezávislými odborníky.

Závěrem jako Iniciativa konstatujeme, že tzv. hlavní smlouva o radaru je pro Českou republiku nevýhodná. Z celosvětového hlediska zcela jistě nepřispěje k mezinárodnímu míru a bezpečnosti, jak ve svém úvodu tvrdí.

Vyzýváme proto poslance parlamentu, aby smlouvu nepřijali a občany k dalším aktivním protestům proti radaru.

Několik úvah o aktuálních úkolech státu v kontextu času (stať VIII., závěrečná)

Prof. JUDr. Václav Pavlíček, CSc., dr. h. c.

Profesor právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Česká společnost může v mezinárodní soutěži uspět, jen pokud budou její příslušníci dostatečně kvalifikováni. Stát musí zajistit bezpečnost a ochranu občanů a plnit další své funkce nikoli proto, že to od představitelů státu žádá Evropská unie nebo jiné nadnárodní instituce, že to je obsahem hodnotících zpráv, ale proto, že je to autentická a ničím nezastupitelná funkce každého státu a každé vlády. Ústavní orgány v demokratickém státě se nevytvářejí proto, aby zabezpečovaly jakýsi servis (politický či ekonomický) pro zahraniční struktury, ale odpovídají lidu svého státu, a musí proto respektovat jeho zá-

jmy. Některé úkoly státu se v průběhu doby měnily, měnila se i podoba společenského uspořádání, které se nazývá státem. Existují však funkce státu, jejichž plnění je nezbytné pro vládnoucí i ovládané, jak to ukazoval již Aristoteles a proklamovali představitelé demokratických revolucí. Patří k nim i zajištění stability státu a bezpečí pro každého. Neplnění těchto funkcí státu bylo už od doby monarchomachů a později od buržoazních revolucí sankcionováno právem na odpor, kterým se legitimizovala i tato činnost občanů. Proto je v zájmu českého státu tyto povinnosti i v současné době společenské trans-

formace plnit.

Již v Deklaraci nezávislosti představitelé lidu Spojených států prohlašovali, že lidé jsou stvořeni sobě rovni, že mezi nezcizitelnými právy jsou život, svoboda a sledování štěstí, a že státy se ustavují mezi lidmi proto, aby tato práva chránily a zabezpečovaly. Vlády jsou určeny k tomu, aby zajišťovaly bezpečnost a štěstí lidu, který je k vládě povolal. Věřím, že to platí pro všechny státy i v současnosti vzdor různým koncepcím o postmoderních a postsuverénních či slabých státech, které otevírají prostor svěvoli a chaosu uvnitř státu i navenek a nahrazují tak právo a řád.

(Výňatek ze sborníku: *O české státnosti*, vydala Karlova Univerzita v Praze, nakladatelství Karolinum r. 2004, dotisk 1. vydání; strana 136.)

Anketa

Položili jsme několika kolemjdoucím v centru Prahy následující otázku: Jste pro nebo proti vojenské základně protiraketové obrany USA v ČR? Jaký důvod má podle Vás vláda, jestliže prosazuje její budování i přes odpor dvou třetin občanů země? Mohou občané ještě zabránit ratifikaci smluv o základně? Jestliže ano, jak? Co byste vzkázal/a zákonodárcům, kteří se při hlasování o dotyčných smlouvách s USA zdrží při hlasování nebo budou záměrně nepřítomni?

Dominik Rudl, 18 let, Praha

„Jsem proti základně. Podle mě je to lobby. My občané s tím už asi nic neuděláme, ale poslanci ještě mohou, i když si myslím, že to stejně nakonec prosadí. Hlasovat

by měl každý z nich, určitě.“

Barbora, FF UK Praha, 20 let

„Samozřejmě jsem proti základně. Vláda ji prosazuje kvůli americké lobby, už jsou dohodnutí. Myslím si jako většina lidí, že není moc šancí, jak to zastavit. Silně o tom pochybuji. Ti, kteří se v Parlamentu při hlasování zdrží nebo nebudou přítomni se zbavují své odpovědnosti.“

Kristýna Vamborská, 15 let, Praha

„Jsem pro základnu. Také si myslím, že to má být kvůli penězům. Kde jsou Američani, tam je to vždycky o penězích. Říkáte, že dvě třetiny lidí jsou proti

radaru? Tak to je moc, to si myslím, že tu nebude. Obranné oči systému? Já jsem stejně pro.“

Lukáš Kofátko, student HTF UK Praha, Benátky nad Jizerou

„Jsem proti základně. Vláda zneužívá moc. Lidé v ní si myslí, že oni jsou TI páni. Zastavit by to mohlo jít, jediné nějakou radikální akcí, typu ohromné demonstrace.

Zákonodárci by měli hlasovat dle toho, co o dané věci ví a co si o ní myslí. Jestli se někdo z nich při hlasování zdrží je mi jedno.“

Milan Pěcha, Praha

„Jsem proti základně, ale určitě tu bude. Uvědomte si, že každý americký prezident je podřízen finanční a zbrojařské lobby. Rádio Svobodná Evropa je podle mě tisíckrát pravděpodobnější cíl než radar. Ať tu radar je, ale ať je to radar NATO, ne americký. (Poslední otázka nebyla položena).“

Lenka, studentka, 21 let, Praha

„Jsem proti základně. Proč ji vláda přes odpor občanů prosazuje? To kdybych věděla! Vládu nejspíš nezajímá názor lidí. Myslím si, že svůj postoj k věci mohou vydávat za názor deseti milionů lidí. Zastavit už to asi nepůjde. Myslím, že šance je tak 20%. Těm, co se v Parlamentu při hlasování zdrží nebo nebudou přítomni bych vzkázala, že je vidět jak se bojí, ale, že na to oni nemají právo.“

Lucie Rezková, studentka VOŠ, Praha

„Jsem proti základně. Je přeci normální, že vláda dělá věci, které lidé nechťejí. Myslím si, že se to zastavit nedá. Možná časem, až se postaví a lidem dojde o co jde.. O

těch, co se při hlasování k základně zdrží nebo nebudou přítomni si myslím, že se bojím říci svůj názor nebo, že je jim to úplně jedno.“

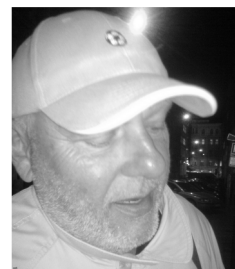
Monika Rudlová, 15 let, Praha

„Jsem pro základnu. Je to kvůli penězům. Američani jsou strašný vyžírky. Kdyby se to pořádně vysvětlilo, třeba by šlo, aby to lidi chtěli. Mě to táta vysvětlil, u nás se o tom

hodně mluví. Kdy nám Američani pomohli a tak.“ Poté, co jsme slečně řekli, že radar by byl očima obranného systému, který bude ařidit jako první cíl, jo, to máte pravdu, tak to tam napište, že jsem proti, určitě.“

Zdeněk, úředník, Praha

„Jsem rozhodně proti základně. Myslím si, že když už se toho vláda tak vehementně chytla, musí tu káru tlačit dál. Je to další příklad, kdy zase o něčem rozhoduje je elita. A

přítom mandát k tomu před volbami nedostali. Svým rozhodnutím přivede cizí vojsko na naše území. Zdržet se v tomto případě při hlasování je alibismus. Buď s tím souhlasím nebo ne.“

Mých X důvodů, proč nechci radar

Miloslava Srbová

O pravdu nesleduji ráda žádné zprávy z bojišť a válečná literatura nikdy nebyla mým oblíbeným tématem. A přece dělám teď výjimku. Každý den začínám na internetu zprávami, co se děje na Blízkém a Středním východě. Nejhrůznějších informací, popisujících konkrétní události vás ušetřím.

Tak např. jen v Novinkách.cz:

30. 5. 08: Americkou armádu trápí rekordní počet sebevražd v důsledku nárůstu míry násilností v Iráku a Afghanistanu, kde se USA výrazně vojensky angažují. V těchto zemích došlo také na prodloužení doby individuálních působení misí z 12 na 15 měsíců. Příčinou sebevražd je dlouhodobé nasazení vojáků daleko od domova, vystavení hrůzným scénám, snadná dostupnost zbraní a silné pracovní vypětí.

20. 7. 08: Bomby spojenců opět zabíjely v Afghanistanu nevinné lidi. V neděli umřeli civilisté a policisté hned při dvou na sobě nezávislých incidentech. Zemřelo nejméně 13 Afghánců.

23. 8. 08: Pentagon podle agentury ITAR-TASS chce po Rusku zpátky vojenské terénní vozy Humvee, zabavené během operace v Gruzii. Automobily jsou podle Američanů majetkem USA a v Gruzii byly jen na společném vojenském cvičení, po kterém se měly vrátit zpět. Ruská odpověď:

pokud by v nich byli američtí občané, pak bychom je vrátili. V automobilech však nebyli občané USA a teď zjišťujeme, kdo a za jakým účelem dal vozy Gruzii k dispozici.

18. 10. 08: V bagdáckých ulicích dnes demonstrovaly desítky tisíc iráckých síťů proti nové americko – irácké bezpečnostní dohodě. USA budou mít právo ponechat svou armádu v Iráku ještě nejméně 3 roky. Duchovní Muchtady Sadr vyzval členy parlamentu, aby pro dohodu nehlasovali, že irácká vláda se zpronevěřuje Bohu i národu, ačkoli ví, že to poznamená Irák na mnoho let.

23. 10. 08: Washington varuje Irák před odmítnutím bezpečnostní dohody, která stanovuje odchod amerických jednotek z Iráku do konce roku 2011, pokud irácká vláda nepožádá o prodloužení jejich mandátu.

27. 10. 08: Spojené státy přišly v Afghanistanu o vrtulník a 2 své vojáky.

27. 10. 08: Na severu Afghanistanu sebevražedný útočník v policejní uniformě za-

bil 2 americké vojáky a 7 lidí zranil.

27. 10. 08 (Britské listy): Americké vrtulníky, letící z Iráku, přistály v Sýrii, 8 km od hranic a příslušníci speciálních jednotek usmrtili 8 osob, dalších 7 postřelených osob je v nemocnici. Sýrie označila všechny mrtvé za civilisty ze statku nedaleko Abu Kamalu.

27. 10. 08: Americká raketa zabila v Pakistanu velitele Talibanu a dalších 19 lidí. Pondělní nálet následuje 3 dny po zásahu náboženské školy v Severním Vaziristánu, při němž zahynulo 8 studentů.

29. 10. 08: Americkou armádu v Iráku chrání stovky soukromých bezpečnostních firem, z nichž firma Blackwater např. v září 2007 postřílela 17 iráckých civilistů. Irácká vláda to označila za vraždu.

30. 10. 08: Syrská vláda požádala USA o uzavření amerických kulturních a školských institucí v Damašku, kvůli napětí, které vyvolal nedělní útok jejich letectva. USA se rozhodly uzavřít pro veřejnost své velvyslanectví v Damašku.

30. 10. 08: Irák odmítá další prodloužení pobytu vojsk USA, vadí jim útok na Sýrii a trvá na úpravách textu dohody o pobytu amerických vojáků v zemi. Spojené státy další úpravy textu dohody odmítají.

5. 11. 08: Kábul. Na jihu Afghanistanu podle tamních místních úřadů zahynulo při americkém leteckém útoku 38 civilistů, účastníků svatby. Americká armáda zahájila vyšetřování neštěstí.

8. 11. 08: Nový návrh USA Rusku k umístění radaru raketové obrany v Česku počítá s přítomností ruských inspektorů v objektech protiraketové obrany.

Prizvání cizích vojsk je vlastizradou

Schválením Poslaneckou sněmovnou a Senátem bychom se v mezinárodním měřítku dostali do velmi nebezpečné společnosti, s nemalými riziky, která už jen přítomnost cizího vojenského zařízení a vojáků přináší.

Od věků je prizvání cizích vojsk do vlasti vlastizradou. A ti, kteří zvednou ruku pro nebezpečí domova, jsou vlastizrádci a budou známi. Jako memento jsou slova básně Viktora Dyka Země mluví: Neoslyš slova varující, neprodej úděl za čocovici. Třeba mne opustíš, nezahynu. Ale víš, kolik sem přijde stínů? Kolikrát pěst bude potomek zatínat, a syn tvůj kolikrát tě bude proklínat?

Chci věřit, že většina našich zákonodárců je si toho vědoma.

• Afghánistán: pohřeb nevěsty – američané často zaměňují vojenské cíle za civilní

Raketová obrana z pohledu mezinárodního práva

Kate Hudson

Kampaň za jaderné odzbrojení, Velká Británie

Otázka z pohledu mezinárodního práva se může zdát nudná, ale ve skutečnosti je vysoce důležitou. Pohled na smlouvy, které se nějak dotýkají protiraketové obrany, a na to, kdo je podporuje, nám řekne mnoho o něčí globální politice a jeho ambicích.

• Kate Hudson – Kampaň za jaderné odzbrojení, Velká Británie

Koncem devadesátých let začala americká administrativa podnikat kroky ve vývoji programu, který nazvala Národní raketovou obranou Spojených států (US National Missile Defence). Byla to nová verze Strategické obranné iniciativy (Strategic Defence Initiative, SDI) prezidenta Ronalda Reagana z počátku osmdesátých let – iniciativy, která společně s křížujícími střelami a Pershingy vyvolala masivní odpor po celé Evropě na počátku osmdesátých let. SDI byla známá pod přezdívkou „Hvězdné války“, kvůli svým sci-fi charakteristikám. Použití infračervených senzorů ke sledování a zničení nepřá-

telských raket. Systém nakonec nebyl realizován, protože závody ve zbrojení konečně rozvrátily ekonomiku Sovětského svazu a s jeho rozpadem skončila studená válka.

Zákaz protiraketových systémů

SDI a současné systémy americké protiraketové obrany jsou formami antibalistických raketových systémů. Jsou navrženy tak, aby sestřelily letící střely, když se blíží k cíli. Tyto systémy byly během studené války zakázány Smlouvou o protiraketové obraně (Anti-Ballistic Missile Treaty, AMB), kte-

rou USA a Sovětský svaz podepsaly roku 1972. Smlouva byla podepsána, aby zajistila, že ani jedna země nebude riskovat útok na druhou kvůli hrozbě odplaty. Obě mohly zbudovat protiraketovou obranu na dvou místech, jednu u hlavního města, druhou u sil mezikontinentálních balistických střel. V roce 1974 byl počet míst snížen na jedno, hlavně proto, že ani SSSR ani USA nevybudovaly druhé stanoviště. Sovětský svaz chránil Moskvu, Spojené státy leteckou základnu Grand Forks v Severní Dakotě.

Narušení rovnováhy

Zřejmým faktem o systémech protiraketové obrany je to, že díky nim jaksi přestávají být dané země zranitelné v tom smyslu, že už není spolehnouti na vzájemně zaručené zničení. Navíc, země bez takového systému se musí spolehnout na to, že země, která takový systém má, nezaútočí. To nepřispívá k stabilní situaci. Po mnoho let byla smlouva ABM považována za základ omezení závodů ve zbrojení, než byla USA vypovězena..

Demokraté nesouhlasí s protiraketovou obranou

V průběhu devadesátých let byly na protiraketovou obranu ve Spojených státech různé názory. V Kongresu měli od roku 1994 většinu Republikáni. Demokratický prezident Clinton se ocitl pod republikánským tlakem – Republikáni byli protiraketovou obranou nadšeni, Demokraté s ní nesouhlasili. Pod tlakem Republikánů, Clinton roku 1996 souhlasil s jejím vybudováním. V březnu 1999 bylo její vybudování schváleno Kongresem, přestože stále neexistoval žádný fungující systém. Kongres také díky Republikánům v roce 1999 znemožnil Clintonovi ratifikovat Smlouvu o všeobecném zákazu jaderných zkoušek (Comprehensive Test Ban Treaty, CTBT). V září 2000 Clinton oznámil, že neautorizuje vybudování protiraketového systému, a nechal rozhodnutí na svém nástupci. Naneštěstí se jím stal George W. Bush a systému zazářila zelená.

Vypovězení smlouvy a kosmické zbrojení

Smlouva ABM platila po tři desetiletí, než ji v červnu 2002 Spojené státy vypověděly. Může být jen málo důraznějších varování, že Spojené státy jsou odhodlány vojensky

dominovat světu. Už před 11. zářím vydalo americké ministerstvo obrany dokument nazvaný Společná vize 2020 (Joint Vision 2020), který načrtl americké plány na dosažení plné převahy ve světě (full spectrum dominance) do roku 2020. Této plné převahy má být dosaženo na zemi, moři, ve vzduchu, vesmíru a v informačních technologiích. Jeden z nejnepokojivějších znaků této velmi komplexní vize ovládnutí je její důraz na vesmír, což s sebou přináší nebezpečí umístění zbraní – a možná i jaderných – ve vesmíru. Spojené státy skutečně nevylučují

možnost vést válku ve vesmíru. Velitelství kosmických sil (US Space Command) se v tomto ohledu vyjádřilo jasně. Bývalý vrchní velitel, generál Joseph W. Ashey, řekl: „Někteří to nechtějí slyšet, ale ve vesmíru rozhodně bojovat budeme. Povedeme útoky z vesmíru a povedeme útoky do vesmíru.“ Již nyní mohou být – a už i byly – civilní komunikační a satelitní systémy ve vesmíru použity k vojenským účelům. Stalo se tak v nedávné válce v Iráku a nyní hrozí nebezpečí, že se do vesmíru umístí skutečné zbraně. Problém je tedy jasný. Spojené státy sledují

agresivní vojenskou agendu, kterou chtějí naplňovat nejen v Evropě, ale také v kosmu. Protiraketová obrana je prostředkem, jak tohoto cíle dosáhnout. Náš boj má tedy význam nejen pro náš kontinent, ale i pro celou planetu a její okolí!

Zkrácený příspěvek z mezinárodní konference Protiraketová obrana USA v Evropě (1. a 2. 11. 2008 na FF UK Praha, organizovalo Centrum globálních studií společně s Iniciativou Ne základnám.)

O občanské iniciativě Ne základnám

Iniciativa Ne základnám vznikla v červenci 2006 jako reakce na zprávy o jednáních, která za zády občanů vedou někteří politici a vysocí státní úředníci. V Iniciativě je sdruženo již téměř 60 organizací a řada významných osobností. Cílem iniciativy je nenásilnou formou bojovat proti umístění radarové či raketové základny USA na našem území a prosadit vypsání referenda v této otázce. Součástí snah Iniciativy je podporovat veřejnou debatu o problematice

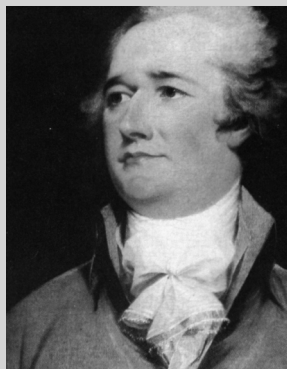
základna a šířit argumenty proti jejímu vybudování. Iniciativa Ne základnám je nadstranická platforma, která je otevřena jak všem organizacím, tak i jednotlivcům, kteří souhlasí s jejími cíli. Veškerá naše činnost je založena na dobrovolnosti, nejsme dobře placení poradci či lobbisté. Potřebujeme vaši pomoc, přidejte se k nám proti základnám. Každý může něčím přispět, třeba i nějakou maličkostí. **SPOLEČNĚ MÁME ŠANCI!**

K petici iniciativy Ne základnám se mimo jiné připojili:

Prof. Noam Chomsky, Ph.D.; lingvista, Massachusetts Institute of Technology
 Prof. RNDr. Václav Hořejší, CSc.; imunolog, vysokoškolský pedagog, ředitel Ústavu molekulární genetiky AV ČR
 Prof. Ing. Jiří Matoušek, DrSc.; expert v ochraně proti zbraním hromadného ničení a odzbrojení, Masarykova univerzita, Brno
 Prof. PhDr. Miroslav Hroch, DrSc.; historik, vysokoškolský pedagog UK
 Prof. JUDr. Václav Pavlíček, CSc.; ústavní právník, Právnická fakulta UK
 Prof. PhDr. Jan Rataj, CSc.; historik, politolog, vysokoškolský pedagog
 Prof. MUDr. Pavel Kalvach, CSc.; neurolog, vysokoškolský pedagog UK
 Prof. PhDr. Břetislav Horyna, Ph.D.; filosof, religionista, vysokoškolský pedagog Masarykovy univerzity v Brně
 Prof. PhDr. Jan Keller, CSc.; sociolog, Ostravská Univerzita
 Prof. Dr. Erázim Kohák, Ph.D.; filosof, Filozofická fakulta UK
 Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.; arabista, Filozofická fakulta UK
 Prof. PhDr. Jiří Frajdl, CSc.; historik, Univerzita Hradec Králové
 Doc. PhDr. Olga Lomová, CSc.; sinoložka, vysokoškolská učitelka UK
 Doc. PhDr. Petr Sak, CSc.; sociolog, vysokoškolský pedagog
 Doc. Ing. Ivan Němec, CSc.; vysokoškolský pedagog, Fakulta stavební v Brně
 Doc. Ing. Radim Valenčík, CSc.; ekonom, vysokoškolský pedagog
 Doc. Ing. Emílie Kalínská, CSc.; ekonomka, vysokoškolská pedagožka
 Doc. Ing. Pavel Janíčko, CSc.; ekonomický expert Českomoravské konfederace odborových svazů
 Doc. ThDr. Ivan Odilo Štampach; religionista, Univerzita Pardubice
 Doc. Dr. Luboš Kohout, CSc.; historik, politolog, signatář Charty 77
 Doc. Dr. Jaroslav Šabata, CSc.; filosof, psycholog, politolog, politik, vězeň z doby normalizace, mluvčí a signatář Charty 77
 Ing. Petr Uhl; politik, publicista, politický vězeň z doby normalizace, signatář Charty 77
 PhDr. Jan Tesař, CSc.; historik, politický vězeň z doby normalizace, signatář Charty 77
 JUDr. Radovan Suchánek, Ph.D.; bývalý náměstek ministra zdravotnictví, vysokoškolský pedagog
 PhDr. Marek Hrubec, Ph.D.; filosof a politolog, vědecký pracovník Filozofického ústavu AV ČR
 PhDr. Ivan Müller, Ph.D.; vysokoškolský pedagog, FSV UK
 JUDr. Petr Bělovský, Dr.; odborný asistent, Právnická fakulta UK
 PhDr. Josef Suchánek, CSc.; Klub sociologů a psychologů
 PhDr. Stanislav Kodet, CSc.; bývalý vysokoškolský pedagog a vědecký pracovník
 PhDr. Julius Tomin, filosof, signatář Charty 77
 PhDr. Olga Vilímková; iberoamerikanistka, vysokoškolská pedagožka
 Dr. Jindřich Karásek, vysokoškolský pedagog, Filozofická fakulta UK
 Mgr. Tomáš Tožička, technik, teolog, publicista a spolkooordínátor kampaně Česko proti chudobě
 Mgr. Zdeněk Bárta, signatář Charty 77, evangelický duchovní, bývalý nezávislý senátor
 Mgr. Mojmír Babáček, signatář Charty 77, publicista
 Mgr. Pavel Pečínka; politolog, publicista
 Anna Koutná-Tesařová; politická vězeňkyně z doby normalizace, signatářka Charty 77
 Jan Kavan; bývalý místopředseda vlády a ministr zahraničí ČR, předseda Valného shromáždění OSN 2002 – 2003
 Věra Chytilová; režisérka
 Martin Kraus; skladatel a textař, frontman kapely Krausberry
 Zdeněk Troška; režisér

Myšlenka měsíce

„Zástupce není více než ten, koho zastupuje, sloužící není více než jeho pán a reprezentant lidu není více než lid sám.“

Alexander Hamilton (1755–1804)

Jeden z otců ústavy USA, jehož požadavek byl chránit svrchovanost lidu před záměry jeho reprezentantů.

- 1789–1795 ministr financí
- zakladatel federalistické strany
- autor 51 listů federalistů

Debaty hnutí proti základně

Jan Májíček

Na víkendové mezinárodní konferenci s názvem *Protiraketová obrana USA v Evropě konající se 1. a 2. listopadu v budově Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, kterou za podpory Iniciativy Ne základnám uspořádalo Centrum globálních studií, se kromě otázek spojených s nejrůznějšími aspekty radaru, debatovala i minulost, přítomnost a budoucnost hnutí proti radaru.*

Panel o hnutí proti základně začal v sobotu večer a pokračoval i v neděli dopoledne. V sobotu se slova chopili zástupce Greenpeace – Martin Kloubek, iniciativy Ne základnám – Jan Májíček a zástupce polské Inycjatywy Stop Wojnie – Filip Ilkowski. Martin Kloubek hovořil o historii vývoje názorů ve své organizaci. Připomněl, nejvýznamnější akce: pozvání bývalého pracovníka MDA Philipa Coyla do Prahy a obsazení kóty 718, kde více jak měsíc vydrželi Greenpeace v nově vyhlášeném státě Peacelandu.

Jan Májíček z iniciativy Ne základnám hovořil o vývoji celého hnutí proti základně USA. K současnému stavu řekl: „Nacházíme se v parlamentní kapitole našeho příběhu boje proti radaru. Zde je ale role hnutí proti základně a všech jeho složek neméně

důležitá. Naším úkolem je nadále dávat formu veřejnému vyjádření nesouhlasu, organizovat prostor, ve kterém je toto vyjádření možné. Ať už se jedná o konferenci a přednášky jako je tato, nebo demonstrace, která se chystá na 17. listopadu. Stranou nesmí jít ani happeningy, či jiné formy protestů. Jak ukázaly i poslední měsíce, je období po podpisu smluv pro nás, odpůrce projektu velmi obtížné. Ministerstva mají dojednáno, vláda smlouvy podepsala, nyní leží v PS. Nic „zajímavého“ z hlediska médií se tedy neděje. To, že se o problému protiraketové obrany nemluví, pomáhá jen demobilizovat veřejnost. Přesto si můžeme dovolit být optimističtí. Podařilo se nám vybojovat a udržet téma, na jehož utlání mělo zájem hodně lidí. Však si také ministerští úředníci stěžovali, že se to celé příliš „zpoli-

tizovalo“. Ano, zpolitizovalo, protože se k tomu začali vyjadřovat obyčejní lidé, v debatách a na demonstracích. To je trend, který se zastáncům kabinetní politiky vůbec, ale vůbec nelíbí.“

Mezinárodní rozměr boji proti radaru dodal Filip Ilkowski. „V Polsku je situace o mnoho složitější než v České republice. Dobrou zprávou je, že naše sociální demokracie před pár týdny zjistila, že je také proti tzv. štítu. Na druhou stranu, zastánci radaru mají v polském parlamentu většinu,“ řekl Ilkowski. Zmínil také spolupráci mezi svou iniciativou a Ne základnám, díky které byl přítomen v Praze a řekl, že se těší, až bude moci v polovině listopadu uvítat české zástupce na podobné konferenci ve Varšavě.

V neděli se panel diskutujících obměnil. Za iniciativu Ne radaru vystoupil Mirek Prokeš, pohled z anemického úhlu na hnutí poskytl vyučující Ústavu politologie FFUK Ondřej Slačálek.

Mirek Prokeš hovořil zejména o studiích a dalších materiálech, které tato iniciativa publikovala. Zdůraznil, že celý soubor se všemi studii, včetně těch, které poukazují na možné negativní vlivy radaru na život obyvatel Brd, předali poslancům. „Ať už se stane cokoli, žádný poslanec nemůže tvrdit, že o možných rizicích nevěděl,“ dodal.

Slačálek se soustředil na analýzu celého hnutí, na to, jaké kroky na své cestě podniklo. Zdůraznil, že o úspěchu tohoto hnutí ho přesvědčil zastávce radaru a humanitárního bombardování bývalé Jugoslávie, Václav Havel. Ten v Otázkách Václava Moravce prohlásil, že se zde někteří snaží o úplný zvrát zahraničně politické orientace země. Pro Slačálka to byl znak toho, že hnutí proti radaru dokázalo překonat všechna ostatní hnutí tím, že přesvědčilo veřejnost, aby neuvěřila nálepčám („extrémisté“, „podivíni“ atd.) a místo toho se zapojila do demonstrací.

Diskuse o hnutí se v tomto rozsahu konala poprvé. Nezbyvá než doufat, že tento typ debat bude nadále pokračovat.

• Konference o protiraketové obraně na půdě FFUK v Praze

Rozhovor

Ptali jsme se Martina Krause

Ptali se Herbert van Lynden a Libuše Pojerová

Martin Kraus je známý bubeník, zpěvák, skladatel a textař. Když se v roce 1984 rozešel po tříletém soužití se skupinou Bluesberry, založil bluesrockovou skupinu Krausberry – jeden z fenoménů pražské klubové scény.

• Martin Kraus – zakladatel skupiny Krausberry

Víte, že existují iniciativy, které jsou zásadně proti zřízení americké radarové základny v ČR?

Ano

Proč jste vlastně proti zřízení amerického radaru v ČR?

Nemyslím, že to má smysl. Velké státy se stejně jako v historii budou zdráhat v případě vojenského konfliktu zasáhnout a vystupovat solidárně s malým státem. Myslím, že příkladem může být současná ekonomická situace, kdy velmocí řeší problém individuálně, bez ohledu na ostatní státy EU. (Mám na mysli záruku veškerých vkladů v bankách, což je proti vojenskému konfliktu drobnost).

Jak se Vám líbí devastace neporušeného kusu přírody v Brdech?

Pokud bych předpokládal, že to někomu může zachránit život, nevidalo by mi to.

Nemáte strach, že když tu radar nebude, přijdou sem ruská vojska?

Z výše uvedeného se domnívám, že sem ruská nebo jiná vojska mohou přijít úplně stejně s radarem i bez něho.

Nedomníváte se, že Váš veřejný postoj k základně bude na škodu Vaší kapele?

Nemyslím, že takové postihy, známé z doby komunismu, by byly v současné době možné.

Kde se s Vámi mohou čtenáři setkat osobně?

Na koncertě Krausberry.

Na pódiu míváte hodně energie, říká se Vám český Jagger. Podle mě je ale Iggy Pop ještě energičtější dědek než rozvázný a blazeovaný Mick. Pop hrál ve filmu Dead Man od Jima Jarmusche. Plánujete tedy i Vy hrát v nějakém kultovním filmu?

Pořád čekám, ale Jarmusch nevolá.

Michael Kocáb je rocker, který znovu mří do politiky. On je pro radar. S jeho jménem je především spojen odchod sovětských vojsk. Má to nyní i ve své biografii na webu. Je možné v české hudební scéně oddělovat politiku a hudbu? Jinak řečeno, umíte si představit, že budete hrát s muzikantem, který má například vysloveně pro radarový postoj?

Umím a myslím, že i hraji. Chodíme spolu i na pivo a jsme přátelé.

S Krausberry se vyjadřujete proti také k rasismu, zejména proti rasismu vůči Romům. Tereza Boučková nedávno publikovala kni-

hu Rok kohouta o vlastních zkušenostech s adoptivními romskými syny. V interview s Alenou Plavcovou (v magazínu LN Pátek), zevšeobecňuje vlastní zkušenosti a říká například, že Romové jsou necitlivostiví, i když dodává, že výjimky existují.

Tereza Boučková určitě není zlomyslná. Sám Radoslav Banga ze skupiny Gipsy.cz nedávno v Lidových novinách řekl, že Romové by měli být více sebekritičtí a měli by analyzovat důvody proč na ně česká majorita takto pohlíží. Nicméně myslel, že na tom majorita má velkou vinu. Nevyjadřuji se k žádnému konkrétnímu rasismu. Vyjadřuji se k rasismu obecně jako k hovadině. V případě romské otázky, je vina jednoznačně na obou stranách. Myslím, že úplně nejzákladnější problém je v toleranci.

Jediná píseň nic nevyřeší, ani jediné album, ať už jde o rasismus, nebo o radar. Jaký smysl vůbec má, když se muzikant vyjadřuje k politice nebo k sociálním otázkám? Proč to vlastně děláte?

Já tím žádné problémy neřeším. Jen mě připadá pitomý, jak se rasismus z blbosti nebo z chamtivosti šíří.

Uvítal byste v nadcházejících volbách přehled pro a proti radarových kandidátů? Napomohlo by Vám to nějak při rozhodování?

Ne. Radar necítím jako zlo, ale ani jako přínos. Je mi nepříjemná přítomnost cizích vojáků po letech ruské okupace.

Budete se Vy sám řídit při volbě svého kandidáta jeho postojem k této problematice?

Budu hledat zbytky sil, abych volil vůbec nějakého z kandidátů.

Iniciativa Ne základnám veřejnosti

Iniciativa Ne základnám Vám nám nabízí uspořádání veřejné debaty o protiraketové obraně USA v CR u Vás. Základní okruhy debaty tvoří:

- Technické otázky
- Právní otázky
- Mezinárodní souvztažnosti

K debatě stačí zajistit místo pro konání. Vhodné je vyplakátování na akci či jiná pozvánka. Originál plakátu Vám zašleme, ideální je inzerát v novinách, případně obecní rozhlas a dataprojektor. V případě zájmu volejte na tel.: 724 591 333 (Daniel Mach) a 721 717 532 (Jakub Mlnářík).

Kontaktní osoby, spojení, místa kde podepsat petici

Brdy	Michal Uhrin 777 552 177 brdy@nezakladnam.cz; I. P. Pavlova Po–Čt 14–20, Úterý Anděl 16–18, Středa Národní třída 16–18 hodin
Brno	Milan Papcun 776 045 642 milan.papcun@seznam.cz info@nezakladnam-brno.org www.nezakladnam-brno.org; třída Kpt. Jaroše 31 Po, St 16–18, Panská 9 školní rok Po–Pá 9–17 Lidická 9 (Restaurace)
Český Krumlov	Jana Pešková 728 214 227 peskova.jana.ck@seznam.cz; (Ateliér) Latrán 42, Byt Peškových Horská 72
Hodonín a Břeclav	Petr Černý 721 228 886 cerny@nezakladnam-brno.org; Hodonín: Železniční polikl. Nádražní řádek 26 Po–Pá 7–12 a Po, St 14–15:30; Břeclav: Fintajslova 5 Po–Pá 8–17:30, So 8–12
Jihlava	Petr Nováček 608 213 540 petr.quasar@seznam.cz, Božena Kremláčková 724 225 133 b.kremlackova@seznam.cz
Kolín	Stanislav Vaculík 732 980 071 vacstan@seznam.cz, Daniel Mach 724 591 333 mach.daniel@email.cz; Fara CČSH Husovo náměstí 273, (Čajovna Setkávání) ulice Na hradbách
Louny	Pavel Herrmann 724 995 828 anthrex@centrum.cz, Lukáš Plocek 720 237 463 propunk@seznam.cz
Most	Petr Glivický 723 838 220 glivik@seznam.cz, Jana Glivická 721 829 641 glivicka@seznam.cz
Olomouc	Blanka Schilke Nováková 724 188 554 neradaru@centrum.cz; Edelmanův palác 1. patro Po od 18:00, Palackého 7 Po–Pá 9–18, Hnutí Duha Dolní náměstí 38 1. patro Po–Pá 8–17, P-centrum Lafayettova 9 Po–Pá 8–19:00
Ostrava	Vítězslav Olejak 608 811 669 emoce@zulu.cz, Petr Rohel 737 028 839 P.Rohel@seznam.cz; (Rest. SLUNEČNICE) Chelčického 5, Moravská Ostrava Po–Pá 10–16 k dispozici rovněž informační materiály
Pardubice	Jana Valenová 728 818 922 Jana.Valenova@seznam.cz; Dobrá čajovna Pernštýnská 16, Pardubice 1, Vegetariánská restaurace Špalda Třída Míru 64, Pardubice 1
Praha	Jan Májíček 604 357 215 jan.majicek@gmail.com, Jana Glivická 721 829 641 glivicka@seznam.cz; I. P. Pavlova Po–Čt 14–20, Út Anděl 16–18, St Národní třída (Tesco) 16–18, (Čajovna) Týnská 9, Praha 1
Plzeň	Ivan Demkovič 723 182 488 demkovic@volny.cz; Klatovská ul.115, Plzeň–Bory Po, St, Pá 9–13 a 14–17, Út, Čt 9–13 a 14–16, (KK Jabloň) Krátká 2, Plzeň Po–Pá 14–22, So–Ne 17–22
Přerovsko	Pavel Šoltys (Lipník nad Bečvou) pavel.soltys@atlas.cz
Strakonice	Honza Juráš Rubash@seznam.cz, Lukáš Urbánek nezakladnam-st@seznam.cz; Informační centrum (vedle Městského úřadu) Velké náměstí 2, Po–Pá 8–18, So 9–15
Ústí nad Labem	Jiřina Miňovská; Londýnská 10, Ústí nad Labem

Vydáno: 17. listopadu v počtu 500 kusů. Vydává Iniciativa Ne základnám, pište nám a objednávejte na:
Hertzova 20, Praha 10 Petrovice, 109 00 nebo na info@nezakladnam.cz.

šéfredaktor: Daniel Mach, grafika: Jakub Mlnářík, na čísle spolupracovali: Jana Glivická, Nikola Karafiát, Jan Keller, Martina Langerdott, Herbert van Lynden, Jan Májíček, Libuše Pojerová, Jan Poláček, Rudolf Převrátíl, Miloslava Srbová, Jindřich Štoček.